

Vegyespáros

Gémkapcsok és műpárok

MODEM, Debrecen, 2016. XII. 31-ig

PATAKI GÁBOR

Erről a kiállításról nem kell súlyos, teoretikus nehéztü-
zéséggel megerősített megállapításokat tenni, nem
kell trendekről, diskurzusokról, aktuális kultúrpolitikai
problémákról finom utalásokban bővelkedő felvetéseket
megfogalmazni. Nyársat nyelten ünnepélyes pózok,
görcsök, feszengések helyett lehet kapcsolódní és játszani,
ahogyan azt a kiállítás duplafenekű címe sugallja.

FE LUGOSSY LÁSZLÓ:
Jézus kikapcsolja a tévét, 2016,
videó (színes, hangos),
aatoth franyó verbális
inspirációja alapján

S az az igazság, van mihez kapcsolódní, s van mivel
játszani. *Antal Péter* kollekcója az utóbbi évtizedek folya-
matos és dinamikus gyarapodása révén mennyiségében
és minőségében is már jócskán túllépte a magángyűjte-
mények bevett dimenzióit, s akarva-akaratlan közérde-
kűvé, a szó szélesebb értelmében közgyűjteménnyé vált.
Akkora lett, s hála a gyűjtő szerteágazó érdeklődésének,
oly sokszínű, hogy „minden szinten szinte mindent” kibír.
Ha kell, osztani vagy gyököt vonni is lehet belőle.

De most e kiállítás esetében éppen kettővel szorzunk.
A gazdag anyagból maguk a felkért művészek válogat-
hattak, hogy egy számukra fontos, érdekes vagy kedves
alkotásra reagáljanak. Szabadon lehetett asszociálni,
inspirálódni, perszifilálni, hommage-okat, variációkat
készíteni, netán egy régebbi, ide passzoló művet
előhúzni a műterem valamelyik zugából.

PALKÓ TIBOR:
A játék vidám birodalma, 2016,
olaj, vászon, 150x210 cm

LAKNER ANTAL:
INERS Passzív Munkaeszközök,
Home Transporter –
a talicskapad, 2011,
lambdaprint, aludibond,
70x140 cm

Ekkora lehetőségek közül könnyű is és nehéz is a
választás. A művész előzetes preferenciái alapján is rákat-
tintat példaképére, szellemi-művészi elődjére-rokonára,

de választhat véletlenszerűen is, egy kőszá ötlet, asszociációs sor
mentén. Ezért a felkért művészek által választott névsorból nem lehet
messzemenő következtetéseket levonni, de miért ne vennénk mi is
komolyan a játékot, ügybuzgó művészettörténészek lévén miért ne
vetnénk pillantást az így keletkezett ranglistára?

Hogy *Vajda Lajos* áll az élen három választással, a szakmai konszen-
zusnak és Antal Péter a művészeti progresszió szentendrei öröksége
iránti elkötelezettségének fényében nem is túlságosan meglepő.
Példaképpül szolgáló, de követhetetlen művésztől lévén szó, a VLS
egykori alapítói *ef Zámbo* és *fe Lugossy Laca*, valamint *SI-LA-GI*
inkább etikai támaszpontul, egy ma már eredeti formájában követhet-
hetetlen művészi magatartás etalonjaként hivatkozik rá. A másik
hárompontos, *Korniss* esetében már nem ilyen egyszerű a képlet;
játékosan félelmetes dobóácsát *Gaál József* sötét dolgokkal teli alvi-
lági maszkká transzponálja, *Pinczehelyi* már erotikus kollázsá címében
is vállalja a parafrazist, *robonotto /Szabó Ottó/* pedig nyilván saját
humanoid géplényeinek elődjét fedezi fel Korniss bábterveiben.

A kéttalálatosok között *Anna Margit* egyik levelét *Szalai Kata*, *Madárnőjét Tilmann Adél Hanna* gondolta tovább. (Érdekes megfigyelni a szintén szereplő Bálintot, Gadányit, Barcsayt, Fekete Nagy Bélát is ideszámítva az Európai Iskola akár reprezentatívna is nevezhető jelenlétét.) *Nagy Balogh János* és *Czimra Gyula* viszont aligha tartozik a nézők favoritjai közé. A két Nagy Baloghra reagáló alkotás egyébként telitalálat. A kispesti festő tompa földszíneire remekül rímél *Gerber Pál* csukaszürkéje, a kubikus mellett furcsán magasodó földhalomra az indiai lingamoszlop a mögötte füstölő gyárkéménnyel, *Lakner Antal* passzív talicskájának jelenlétét pedig aligha kell magyarázni. Az élete vége felé mind redukáltabb képeket készítő *Czimra Gyula* pedig mindig is a transzcendencia felé hajló festők festőjének számított, most *Baksai József* csendélete és *Vojnich Erzsébet* üres szobája tiszteleg szűkszavú művészeté előtt.

Nem kell bővebben indokolni, hogy *Ferenczy Noémi* kárpittervei *Lovas Ilona* és *Torma Anna* műveiben találják meg párjukat. A kopt textilek népszerűségét viszont aligha lehet kizárólag a korai egyiptomi kereszténység iránt hirtelen feltámadt érdeklődéssel magyarázni. Az oly könnyen pusztuló, sérülékeny matéria archaikus ornamentikájú relikviái nyilván nem maradtak hatástalanok *Kótai Tamás* akvarelljére, *Lévai Nóra* munkájára és *Szanyi Borbála* szobrára.

Mellőzve most a befutók részletesebb ismertetését, néhány izgalmas, szórakoztató incidenciára, érdekességre azért felhívnam a figyelmet. Nem tudom, hogy a kurátor, *Nagy T. Katalin* leleményes kapcsolati hálója vagy a véletlen játéka kapott nagyobb szerepet abban, hogy *Maurer Dóra*, *Ujházi Péter* és *Nagy Kriszta* egyszerre lehet jelen némileg passzív kiválasztóként és annál aktívabb kiválasztóként. Utóbbiak feltehető doyenje korai, az 50-es évek végén készült, s a maguk nemében revelatív szentendrei tájképeit állította párba *Barcsay* mester architektonikus lüktetésű dombvidéke mellé, *Quodlibetjét* pedig *Peternák Anna* rakja a sajátjához. A többek között a móri művésztelep kerámiaépitményeit is jegyző *Ujházi*

foto: Lukács Tihamér

foto: Lukács Tihamér

foto: Lukács Tihamér, HUNGART © 2016

logikusan asszociált az itáliai reneszánsz albarellóra, a generációs pályatárs, Kovács Péter viszont pont az ő széllelbéelt figuráitól kapott ihletet. A legkeresetlenebb művészek egyike, Nagy Kriszta jól passzol a hasonló tulajdonságokkal megáldott *Wahorn András*hoz, míg az ő *Forever Love* című munkáját *antalaci* hímzett képe idézi fel.

Egyszóval mindenki azt csinálja, azt választja, ami a kedvére való. Vannak köztük egyetemi oktatók és pályakezdők, szentendriei, sáropatakiak, miskolciak, fehérváriak s persze debreceniek, a hagyományos műfajokhoz ragaszkodók, s installációkban gondolkodók. *Gaál András* és *Süli-Zakar Szabolcs* a gyűjtemény nemzetközi monokróm anyagból válogat, pályatársi tisztelgés *Tölg-Molnár Zoltán* Keserű Ilona-

hommage-a, névrokona, az apró kézmozdulatok mestere, *Keserű Károly Veszelszky*hez érzi magát közel. *Böröcz András* rokonai és boldog ősei keresése helyett, nemes egyszerűséggel, szó szerint veszi a kiállítás címét, s gemkapocs-univerzumának lakóiról küld el egy sorozatot.

Nem csak a művészek, a költők is válogathattak képeket az anyagból. A bemutató kapcsán én is választottam egy *Borbély Szilárd*-részletet: „Nyitott doboz Isten léte, tele / játékkal. Néha gyerekek ülik körül, / keresgélnek benne. Minden játék egy / rejtély. Isten ott ül körülük, és / figyel őket. Maga is gyerek, aki / keresgél.

Amikor valamit talál, megőrül neki. Forgatja kicsi / kezében. Majd visszaejti.”

NAGY KRISZTA:
Forever Love, 2000,
akril, hímzés, vászon, 120x160 cm

ANTALACI: 1984, 2016,
tű, hímzőfonal, olaj, vászon,
100x100 cm

MAURER DÓRA:
Farkasrét, 1957,
pittkréta, papír, 30x42 cm
Szentendrei dombok, 1957,
préselt szén, papír, 34x46 cm

BARCSAY JENŐ:
Dombos táj, 1930-as évek első
fele, kréta, fedőfehér festék,
papír, 38x59 cm

NAGY BALOGH JÁNOS:
Kubikusok 1–4., ceruza, papír,
44x59 cm, 11x14,5 cm,
8,5x14 cm, 14x14 mm

GERBER PÁL:
Táj gyárkéménnyel –
Az előtérben Shiva-lingam, 1985,
olaj, vászon, 100x120 cm